

Udbredelse af illegale stoffer i befolkningen og blandt de unge

Narkotikasituationen i Danmark - delrapport 1

Udbredelse af illegale stoffer i befolkningen og blandt de unge

Delrapport 1

Denne delrapport er første del af en serie af udgivelser fra Sundhedsstyrelsen, der tilsammen beskriver Narkotikasituationen i Danmark. Delrapporterne udgives løbende efterhånden som data og undersøgelsesresultater bliver tilgængelige.

Foreliggende delrapport omhandler de seneste undersøgelsesresultater omkring udbredelse af illegale stoffer i den voksne befolkning (Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen) og blandt de unge (ESPAD-undersøgelsen). Disse gennemføres typisk begge hvert fjerde år. Seneste undersøgelse i den voksne befolkning blev gennemført i 2017, og den næste undersøgelse gennemføres i 2021. Seneste skoleundersøgelse blev gennemført i 2019, og opfølgning forventes at ske i 2023.

Udover undersøgelsesresultaterne, er medtaget:

- Referenceliste
- Tabeloversigt
- Supplerende tabeller

Sundhedsstyrelsen, august 2020

Udbredelse af illegale stoffer i befolkningen og blandt de unge

Denne rapport gengiver resultater fra repræsentative, landsdækkende surveyundersøgelser over det eksperimenterende brug af illegale stoffer i befolkningen over tid. Den seneste undersøgelse er helt ny, og blev gennemført i 2017. Resultaterne kommer fra de såkaldte Sundheds- og sygelighedsundersøgelser (herefter SUSY), der er foretaget af Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet. Der er tale om selvrapporтерet forbrug i aldersgruppen 16-44 år. Undersøgelserne gennemføres typisk med 3-4 års mellemrum, og indikerer et niveau for den aktuelle udbredelse og udviklingen over tid. Ingen resultater fra surveyundersøgelser vises i aldersgruppen over 44 år. Blandt personer over 44 år ses kun en meget begrænset udbredelse, hvorfor disse ikke er medtaget.

Herudover præsenteres de danske resultater fra den internationale skoleundersøgelse "European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs" (herefter ESPAD-undersøgelserne) blandt de 15-16-årige, som er gennemført af Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet i 2015.

Hovedresultater og generelle tendenser

- Dét at prøve stoffer er typisk et ungdomsfænomen, og de fleste fortsætter ikke brugen ud over ungdomsårene. Befolkningsundersøgelser viser, at det eksperimenterende brug af stoffer toppe i aldersgruppen 16-19 år, og at meget få prøver stoffer første gang efter 20-års alderen.
- Fra 2013 til 2017 ses et lille fald i udbredelsen af hash, og en lille stigning i brugen af andre illegale stoffer end hash i den voksne befolkning. Ser man dog på hele perioden 2000 frem til i dag, er udviklingen overordnet set stabil.
- Ser man på stofferne enkeltvist, er kokain, amfetamin og ecstasy de mest udbredte stoffer efter hash.
- Blandt de unge under 25 år, hvor udbredelsen af de illegale stoffer er størst, har 41 pct. nogensinde prøvet hash, og 11 pct. har nogensinde prøvet andre illegale stoffer end hash.
- Sammenlignet med i 2000 bekræfter den seneste befolkningsundersøgelse fra 2017 en stadig mindre udbredelse af de illegale stoffer bortset fra hash. Mens 8 pct. af de unge under 25 år i 2000 angav at have et aktuelt forbrug¹ af ét eller flere af de illegale stoffer foruden hash, gjaldt dette for 4 pct. i 2013 og 6 pct. i 2017.
- Ser man på stofferne enkeltvist, er andelen med et aktuelt forbrug af amfetamin blandt de unge under 25 år faldet markant i perioden 2000 til 2017.
- Markant flere unge mænd end kvinder har et aktuelt brug af de illegale stoffer.
- Resultaterne fra ESPAD-undersøgelsen gennemført i 2019 blandt 15-16-årige elever i 9. klasse viser stigninger i det eksperimenterende brug af illegale stoffer i perioden 2015 til 2019. I alt 17 pct. af eleverne angiver i 2019 at nogensinde have prøvet hash, mod 12 pct. i 2015, og stigningen i brugen af hash fra 2015 til 2019 er statistisk signifikant.

¹ Aktuelt forbrug er defineret som et forbrug indenfor det seneste år

1 Udbredelsen af illegale stoffer i den voksne befolkning

Udbredelsen af hash blandt voksne under 45 år

Resultaterne fra befolkningsundersøgelserne viser stigninger i det eksperimenterende brug af hash frem til 2000, for herefter at ligge nogenlunde stabilt frem til 2010. Fra 2010 til 2013 ses en lille, men statistisk signifikant stigning. I perioden 2013 til 2017 er andelen stort set uændret (jf. tabel 1.1.1.).

Andelen af 16-44-årige, der angiver, at de har brugt hash inden for den seneste måned, er nogenlunde konstant i perioden 2000 til 2017. Det aktuelle brug af hash er blandt både mænd og kvinder størst i de yngste aldersgrupper (16-24 år) og aftager herefter med stigende alder (jf. tabel 1.1.2. i annekset).

TABEL 1.1.1. DEN PROCENTVISE ANDEL AF DE 16-44-ÅRIGE, DER SENESTE MÅNED, SENESTE ÅR OG NOGENSINDE HAR BRUGT HASH I PÅGÆLDENDE ÅR

Brugt hash	1994 (n=2.521)	2000 (n=6.878)	2005 (n=4.440)	2008 (n=2.219)	2010 (n=5.748)	2013 (n=5.013)	2017 (n=4.571)
Seneste måned	2,4	4,3	4,0	3,5	3,5	4,6	4,6
Seneste år (seneste måned medregnet)	7,4	9,8	8,4	9,1	8,9	12,2	11,0
Nogensinde (seneste år medregnet)	37,2	42,4	46,1	45,1	41,5	44,2	44,8

Kilde: Tal fra Sundhedsstyrelsen baseret på SUSY 1994, SUSY 2000, SUSY 2005, AiD 2008, SUSY 2010, SUSY 2013 og SUSY 2017 (upubl.)

Udbredelsen af andre illegale stoffer blandt voksne under 45 år

For de øvrige illegale stoffer taget under ét, ses et stigende eksperimenterende brug blandt de 16-44-årige fra 1994 til 2000, afløst af en stagnation fra 2000 til 2013, hvorefter der ses en lille, men signifikant stigning fra 2013 til 2017 (jf. tabel 1.1.3.). I alt oplyser 4 pct. af de 16-44-årige i 2017 at have et aktuelt brug (dvs. indenfor det seneste år) af andre illegale stoffer end hash.

TABEL 1.1.3. DEN PROCENTVISE ANDEL AF DE 16-44-ÅRIGE, DER SENESTE MÅNED, SENESTE ÅR OG NOGENSINDE HAR BRUGT ÉT ELLER FLERE AF ANDRE ILLEGALE STOFFER END HASH I PÅGÆLDENDE ÅR.

Brugt ét eller flere af de andre illegale stoffer end hash	1994 (n=2.521)	2000 (n=6.878)	2005 (n=4.440)	2008 (n=2.219)	2010 (n=5.704)	2013 (n=4.905)	2017 (n=4.583)
Seneste måned	0,2	1,2	1,1	1,1	0,9	1,0	1,9
Seneste år (seneste måned medregnet)	0,5	3,4	2,7	3,6	2,4	2,6	4,0
Nogensinde (seneste år medregnet)	4,4	11,3	13,5	13,4	12,5	13,6	14,7

Kilde: Tal fra Sundhedsstyrelsen baseret på SUSY 1994, SUSY 2000, SUSY 2005, AiD 2008, SUSY 2010, SUSY 2013 og SUSY 2017 (upubl.)

Udbredelsen af de forskellige stoffer enkeltvist i aldersgruppen 16-44 år ses af tabel 1.1.4. i annekset.

Udbredelsen af andre illegale stoffer blandt voksne under 35 år

Nedenstående tabeller viser udbredelsen af de illegale stoffer blandt de "unge voksne" (voksne under 35 år). Det er i denne aldersgruppe, at udbredelsen af illegale stoffer er størst - især blandt de unge under 25 år. Knap halvdelen (45 pct.) af de unge voksne i 2017 har prøvet hash nogensinde, og 15 pct. har et aktuelt brug - dvs. oplyser at have brugt hash inden for det seneste år. Der er tale om et lille, men signifikant fald i

udbredelsen af hash sammenlignet med i 2013, hvor 18 pct. angav at have et aktuelt brug af hash. Hvad angår udbredelsen af andre illegale stoffer end hash, er andelen af de unge voksne der har et aktuelt brug steget 1,6 procentpoint i perioden 2013 til 2017. Dermed ligger andelen på samme niveau som i 2000. Det skal dog bemærkes, at der i aldersgruppen 16-34 år ses en mindre stigning i andelen, der har brugt hash indenfor det seneste år, i perioden 2000-2017 (tabel 1.1.2 i annekset). Andelen af 26-34-årige, der angiver at de nogensinde har prøvet andre illegale stoffer end hash er uændret (14 pct.) i perioden 2010-2017.

TABEL 1.1.5. DEN PROCENTVISE ANDEL AF DE 16-34-ÅRIGE, DER SENESTE MÅNED, SENESTE ÅR OG NOGENSINDE HAR BRUGT HASH I PÅGÆLDENDE ÅR.

Brugt hash	1994 (n=1.639)	2000 (n=4.098)	2005 (n=2.502)	2008 (n=1.718)	2010 (n=3.323)	2013 (n=3.073)	2017 (n=2.834)
Seneste måned	2,7	5,7	5,9	4,8	5,1	6,4	6,1
Seneste år (seneste måned medregnet)	9,3	13,3	12,5	13,3	13,5	17,6	15,4
Nogensinde (seneste år medregnet)	38,0	45,1	49,5	48,0	44,5	45,9	45,1

Kilde: Tal fra Sundhedsstyrelsen baseret på SUSY 1994, SUSY 2000, SUSY 2005, AiD 2008, SUSY 2010, SUSY 2013 og SUSY 2017 (upubl.)

TABEL 1.1.6. DEN PROCENTVISE ANDEL AF DE 16-34-ÅRIGE, DER SENESTE MÅNED, SENESTE ÅR OG NOGENSINDE HAR BRUGT ET ELLER FLERE AF ANDRE ILLEGALE STOFFER END HASH I PÅGÆLDENDE ÅR.

Brugt ét eller flere af de andre illegale stoffer end hash	1994 (n=1.648)	2000 (n=4.019)	2005 (n=2.470)	2008 (n=1.710)	2010 (n=3.287)	2013 (n=3.011)	2017 (n=2.843)
Seneste måned	0,1	1,8	1,5	1,4	1,3	1,3	2,3
Seneste år (seneste måned medregnet)	0,6	5,0	4,0	4,9	3,4	3,6	5,2
Nogensinde (seneste år medregnet)	4,2	13,3	16,4	16,0	14,4	14,4	14,2

Kilde: Tal fra Sundhedsstyrelsen baseret på SUSY 1994, SUSY 2000, SUSY 2005, AiD 2008, SUSY 2010, SUSY 2013 og SUSY 2017 (upubl.)

Udbredelsen af illegale stoffer blandt unge voksne under 25 år

Det aktuelle brug af illegale stoffer blandt de 16-24-årige (tabel 1.1.7. og 1.1.8. nedenfor) er større end blandt de 25-34-årige. I 2017 oplyser 20 pct. af de unge under 25 år at have et aktuelt brug af hash, hvilket er et signifikant fald sammenlignet med i 2013, hvor 24 pct. angav at have et aktuelt brug. Således ligger andelen på nogenlunde samme niveau som i undersøgelserne i perioden 2000-2010. I alt 6 pct. af de unge under 25 år oplyser i 2017 at have et aktuelt brug af andre illegale stoffer end hash, hvilket er en signifikant stigning sammenlignet med i 2013, hvor dette gjaldt for 4 pct.

TABEL 1.1.7. DEN PROCENTVISE ANDEL AF DE 16-24-ÅRIGE, DER SENESTE MÅNED, SENESTE ÅR OG NOGENSINDE HAR BRUGT HASH I PÅGÆLDENDE ÅR.

Brugt hash	1994 (n=735)	2000 (n=1.728)	2005 (n=919)	2008 (n=862)	2010 (n=1.643)	2013 (n=1.652)	2017 (n=1.392)
Seneste måned	3,7	7,8	8,2	8,1	7,1	8,5	7,8
Seneste år (seneste måned medregnet)	12,9	20,1	20,5	21,3	18,9	23,9	19,8
Nogensinde (seneste år medregnet)	34,7	41,5	44,2	41,1	38,0	41,5	41,0

Kilde: Tal fra Sundhedsstyrelsen baseret på SUSY 1994, SUSY 2000, SUSY 2005, AiD 2008, SUSY 2010, SUSY 2013 og SUSY 2017 (upubl.)

TABEL 1.1.8. DEN PROCENTVISE ANDEL AF DE 16-24-ÅRIGE, DER SENESTE MÅNED, SENESTE ÅR OG NOGENSINDE HAR BRUGT ANDRE ILLEGALE STOFFER END HASH I PÅGÆLDENDE ÅR.

Brugt ét eller flere af de andre illegale stoffer end hash	1994 (n=740)	2000 (n=1.690)	2005 (n=900)	2008 (n=858)	2010 (n=1.619)	2013 (n=1.619)	2017 (n=1.392)
Seneste måned	0,0	3,0	2,0	2,3	1,7	1,6	2,8
Seneste år (seneste måned medregnet)	0,7	8,0	5,3	8,0	4,3	3,9	6,3
Nogensinde (seneste år medregnet)	3,0	14,5	14,2	15,2	10,6	9,1	10,6

Kilde: Tal fra Sundhedsstyrelsen baseret på SUSY 1994, SUSY 2000, SUSY 2005, AiD 2008, SUSY 2010, SUSY 2013 og SUSY 2017 (upubl.)

Ser man på stofferne enkeltvist, er amfetamin, kokain og ecstasy de mest udbredte stoffer efter hash. Som det ses i tabel 1.1.9. og 1.1.10. nedenfor, er andelen af unge voksne med et aktuelt brug af amfetamin faldet markant fra 2000 til 2017. Ser man derimod på udviklingen i andelen med et aktuelt brug af kokain er billedet mere usystematisk. I hele perioden 2000 til 2017 ses dog en stigning i andelen med et aktuelt brug af kokain i aldersgruppen 16-34 år. Andelen med et aktuelt brug af ecstasy ligger på et temmelig stabilt niveau i perioden 2000 til 2017. Markant flere unge mænd end unge kvinder har et aktuelt brug af henholdsvis amfetamin, kokain og ecstasy.

TABEL 1.1.9. DEN PROCENTVISE ANDEL AF DE 16-34-ÅRIGE, DER HAR ET AKTUELT BRUG AF AMFETAMIN, KOKAIN OG ECSTASY I PÅGÆLDENDE ÅR

	SUSY 2000 (n=3.980)			SUSY 2005 (n=2.456)			AiD 2008 (n=1.709)			SUSY 2010 (n=3.260)			SUSY 2013 (n=2.982)			SUSY 2017 (n=2.831)		
	M	K	T	M	K	T	M	K	T	M	K	T	M	K	T	M	K	T
16-34 år																		
Amfetamin, prøvet inden for seneste år	5,3	1,4	3,2	3,4	1,2	2,2	5,3	1,4	3,1	3,6	0,9	2,0	2,2	0,8	1,4	2,2	0,8	1,4
Kokain, prøvet inden for seneste år	3,4	1,0	2,1	5,4	1,0	2,9	5,8	1,5	3,4	4,7	0,8	2,5	3,6	1,3	2,4	6,8	1,9	3,9
Ecstasy, prøvet inden for seneste år	1,7	0,8	1,2	1,8	0,2	0,9	1,9	0,6	1,1	1,3	0,4	0,8	1,2	0,3	0,7	2,4	0,8	1,5

Kilde: Tal fra Sundhedsstyrelsen baseret på SUSY 1994, SUSY 2000, SUSY 2005, AiD 2008, SUSY 2010, SUSY 2013 og SUSY 2017 (upubl.)

TABEL 1.1.10. DEN PROCENTVISE ANDEL AF DE 16-24-ÅRIGE, DER HAR ET AKTUELT BRUG AF AMFETAMIN, KOKAIN OG ECSTASY I PÅGÆLDENDE ÅR

	SUSY 2000 (n=1.684)			SUSY 2005 (n=894)			AiD 2008 (n=857)			SUSY 2010 (n=1.612)			SUSY 2013 (n=1.606)			SUSY 2017 (n=1.385)		
	M	K	T	M	K	T	M	K	T	M	K	T	M	K	T	M	K	T
16-24 år																		
Amfetamin, prøvet inden for seneste år	9,0	3,1	5,9	6,5	2,4	4,1	9,8	2,1	5,4	4,9	1,2	2,8	2,4	0,9	1,6	2,3	1,1	1,6
Kokain, prøvet inden for seneste år	4,6	1,3	2,8	5,4	1,9	3,3	9,8	2,4	5,6	5,3	1,1	2,9	3,6	1,3	2,3	7,9	2,0	4,4
Ecstasy, prøvet inden for seneste år	3,3	1,5	2,3	3,1	0,4	1,5	4,0	1,0	2,3	1,7	0,6	1,1	1,6	0,6	1,0	2,1	1,2	1,6

Kilde: Tal fra Sundhedsstyrelsen baseret på SUSY 1994, SUSY 2000, SUSY 2005, AiD 2008, SUSY 2010, SUSY 2013 og SUSY 2017 (upubl.)

Som det fremgår af tabel 1.1.11. i annekset, er udviklingen i det aktuelle brug af stoffer som LSD, heroin, psilocybinsvampe, ketamin og GHB blandt de unge under 25 år nogenlunde stabilt og på et lavt niveau (<1 pct.) fra 2000 til 2017.

Overordnet set er andelen af 16-24-årige, der angiver, at de har et aktuelt brug af kokain, nogenlunde konstant i perioden 2000 til 2017, dog med en lille stigning fra 2013-2017. Ser man på det aktuelle brug af hash blandt de 16-24-årige, ses et fald fra 2013 til

2017, således at niveauet i 2017 er tilbage til det samme som i årene fra 2000 til 2010.

Hyppeghed i brugen af de illegale stoffer

I SUSY-undersøgelsen 2017 er dem, der har brugt hash inden for den seneste måned spurgt til, hvor mange gange de har brugt hash. Ses på de 16-24-årige, så har i alt 7,8 pct. brugt hash inden for den seneste måned og heraf har 58 pct. brugt stoffet 1-3 gange den seneste måned. Resten har haft et hyppigere forbrug (12 pct. anvendte stoffet 4-9 gange, og 30 pct. mindst 10 gange inden for den seneste måned). Vedrørende angivelser af hyppighed for hashbrug er der tale om meget små tal, hvorfor der er stor usikkerhed omkring disse resultater.

Regionale forskelle i brugen af illegale stoffer

I SUSY 2017 er der foretaget regionale sammenligninger i udbredelsen af de illegale stoffer. Resultaterne viser, at brugen af hash er størst i Region Hovedstaden. Blandt unge under 25 år i Region Hovedstaden har typisk 15-25 procentpoint flere prøvet hash nogensinde sammenlignet med unge i samme aldersgruppe i de øvrige regioner. Hvad angår andre stoffer end hash, er udbredelsen mere geografisk ensartet, selv om andelen også her er klart større i Region Hovedstaden (15 pct.) end i de øvrige regioner (knap 10 pct.).

Debutalder

Analysen af det eksperimenterende brug af illegale stoffer bekræfter, at størstedelen, der bruger illegale stoffer, starter deres stofbrug inden de er fyldt 20 år. I alt 30 pct. i aldersgruppen 16-24 år, der nogensinde har brugt hash angiver at de var under 16 år første gang, de prøvede det. Debutalderen for andre euforiserende stoffer end hash er typisk lidt højere. Således oplyser 19 pct. i aldersgruppen 16-24 år, der nogensinde har brugt andre euforiserende stoffer end hash, at de var under 16 år første gang de prøvede.

2 Udbredelsen af illegale stoffer blandt de helt unge skolebørn

Forbruget af illegale stoffer blandt de helt unge

Der foretages løbende undersøgelser af det eksperimenterende brug af illegale stoffer blandt de helt unge, og ESPAD-undersøgelsen, der er gennemført i 2019 viser en stigning i unge 15-16-åriges eksperimenterende brug af illegale stoffer, sammenlignet med i 2015. For hash, ecstasy og snifning, er der tale om statistisk signifikante stigninger fra 2015 til 2019. Stigningen i 2019 ses efter et fald i både 2011 og igen i 2015, og som kom efter en stigning i det eksperimenterende brug af hash og andre illegale stoffer i denne aldersgruppe op igennem 90'erne, overtaget af en stabil udvikling i brugen frem til 2007, dog med små, men signifikante, stigninger i det eksperimenterende brug af hash, ecstasy og kokain fra 2003 og frem.

Som vist i tabel 1.2.1. har 17 pct. af de 15-16-årige prøvet hash nogensinde, og ca. 7 pct. har prøvet hash inden for den seneste måned. Disse andele var henholdsvis 12 pct. og 5 pct. i 2015, og der er tale om en signifikant stigning i andelen af de helt unge danske skolebørn der har prøvet hash nogensinde, fra 2015 til i dag. Andelen af de unge der angiver at have prøvet ét eller flere af de andre illegale stoffer end hash, såsom kokain, ecstasy og/eller amfetamin, er også steget. I 2019 angav 4,3 pct. at have taget andre stoffer end hash, mod 3 pct. i 2015.

Ser man på stofferne enkeltvis, angiver 1,5 pct af de unge i 2019 nogensinde at have prøvet amfetamin. Når det gælder kokain, er stoffet prøvet af 2 pct. af de unge både i 2015 og 2019. Der er stadig kønsforskelle i brugen blandt de 15-16-årige, og generelt har flere drenge end piger prøvet de forskellige stoffer.

For første gang er i 2019 medtaget spørgsmål om misbrug af lattergas fra patroner i ESPAD-undersøgelsen. Knap 3 pct. af de 15-16-årige har nogensinde prøvet at inhalere lattergas fra gaspatroner.

TABEL 1.2.1. DEN PROCENTVISE ANDEL BLANDT DE 15-16-ÅRIGE, SOM HAR ERFARINGER MED ILLEGALE RUSMIDLER I ÅRENE

	ESPAD 1995 (n=2.234)	ESPAD 1999 (n=1.548)	ESPAD 2003 (n=2.519)	ESPAD 2007 (n=881)	ESPAD 2011 (n=2.190)	ESPAD 2015* (n=1.670)	ESPAD 2019* (n=2.488)
Hash, prøvet nogensinde	18,0	24,4	22,6	25,5	18,1	12,4	17,0 (sign.)
Hash, prøvet seneste måned	6,1	8,1	7,6	10,6	6,2	4,9	7,4 (sign.)
Amfetamin, prøvet nogensinde	1,6	4,0	4,0	5,0	2,5	0,9	1,5
Kokain, prøvet nogensinde	0,3	1,1	1,8	3,2	1,9	1,8	1,9
Heroin (injektion), prøvet nogensinde	0,2	0,1	0,7	0,5	-	0,6	0,4
Heroin**							
Rygeheroin, prøvet nogensinde	1,5	1,3	1,0	-	-	-	-
Ecstasy, prøvet nogensinde	0,5	3,1	2,5	5,2	1,5	0,5	1,7 (sign.)
LSD, prøvet nogensinde	0,2	1,0	1,1	1,1	0,7	1,2	1,5
Psilocybinsvampe, prøvet nogensinde	0,5	1,8	1,5	1,1	0,7	0,5	1,0
Snifning, prøvet nogensinde	6,3	7,5	8,3	6,1	3,9	3,6	5,5 (sign.)
Inhaleret lattergas fra patroner, prøvet nogensinde	-	-	-	-	-	-	2,8

Kilder: ESPAD 1995, ESPAD 1999, ESPAD 2003, ESPAD 2007, ESPAD 2011, ESPAD 2015 og ESPAD 2019

*I ESPAD 2015 og 2019 spørges ikke kun til "hash", men til "marihuana, hash, pot" i samme spørgsmål.

** Fra 2015 er spørgsmål om injektionsheroïn og rygeheroin slået sammen.

Når der anføres (sign.) i tabellen betyder det statistisk signifikans på udviklingen fra 2011 til 2015, med et signifikansniveau på 5 pct.

Referenceliste

AiD (2008). Alkohol i Danmark - Voksnes alkoholvaner og holdninger til alkoholpolitik. Sundhedsstyrelsen, Statens institut for Folkesundhed og Syddansk Universitet. September 2008.

ESPAD (1997). The 1995 ESPAD report – Alcohol and Other Drug Use Among Students in 26 European Countries. CAN og Pompidou Group, Stockholm.

ESPAD (2000). The 1999 ESPAD report – Alcohol and Other Drug Use Among Students in 30 European Countries. CAN og Pompidou Group, Stockholm.

ESPAD (2004). The 2003 ESPAD report – Alcohol and Other Drug Use Among Students in 30 European Countries. CAN og Pompidou Group.

ESPAD (2009). The 2007 ESPAD report – Alcohol and Other Drug Use Among Students in 36 European Countries. CAN og Pompidou Group.

ESPAD (2012). The 2011 ESPAD report – Alcohol and Other Drug Use Among Students in 36 European Countries. CAN og Pompidou Group.

ESPAD (2015). The 2015 ESPAD report – Alcohol and Other Drug Use Among Students in 36 European Countries. EMCDDA and ESPAD

ESPAD (2019). The 2019 ESPAD report – Alcohol and Other Drug Use Among Students in 36 European Countries. EMCDDA and ESPAD.

SUSY 1994 (1995). Sundhed og Sygelighed i Danmark 1994 og udviklingen siden 1987. Dansk Institut for Klinisk Epidemiologi (nu SIF).

SUSY 2000 (2002). Sundhed og Sygelighed i Danmark 2000 – og udviklingen siden 1987. Statens Institut for Folkesundhed (SIF).

SUSY 2005 (2007). Sundhed og Sygelighed i Danmark 2005 – og udviklingen siden 1987. Statens Institut for Folkesundhed (SIF), notat af Niels Kr. Rasmussen og Ola Ekholm, september 2006.

SUSY 2010 (2012). Sundhed og Sygelighed i Danmark 2010 – og udviklingen siden 1987. Statens Institut for Folkesundhed (SIF).

Jensen HAR, Christensen AI, Ekholm O, Davidsen M, Juel K. Illegale stoffer. Resultater fra Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2013. København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, 2015.

Ekholm O, Jensen HAR, Davidsen M, Christensen AI. Illegale stoffer. Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2019.

De anvendte befolkningsundersøgelser

"Alkohol i Danmark - Voksnes alkoholvaner og holdninger til alkoholpolitik", Sundhedsstyrelsen, Statens Institut for Folkesundhed (SIF) og Syddansk Universitet (Kristiansen et al. 2008)

"Alkohol i Danmark - Voksnes alkoholvaner og holdninger til alkoholpolitik" (AiD 2008) er en landsdækkende undersøgelse gennemført i foråret 2008 baseret på en regions- og aldersstratificeret stikprøve på 7.000 danskere på 16 år og opefter. Dataindsamlingen foregik ved postspørgeskemaer og en internetversion. Det trykte spørgeskema blev sendt til alle i stikprøven, og i det medfølgende brev blev der opfordret til at besvare spørgeskemaet på internettet. Der blev opnået en samlet deltagelsesprocent på 57 pct. Spørgsmål om en række euforiserende stoffer blev stillet til alle aldersgrupper. Svarpersonerne blev bedt om at angive, om de nogensinde havde brugt det pågældende stof, og i så fald om det var inden for den seneste måned, det seneste år eller tidligere, og hvor gammel svarpersonen var, da vedkommende prøvede stoffet første gang. De samme spørgsmål blev stillet i de danske sundheds- og sygelighedsundersøgelser (SUSY-undersøgelserne). Endvidere blev svarpersonerne adspurgt, om de kender nogen, der bruger nogle af de pågældende stoffer, samt hvor mange dage i løbet af den seneste måned, de havde brugt hash.

"Sundhed og Sygelighed i Danmark 2017", Statens Institut for Folkesundhed (SIF) og Syddansk Universitet (upubliceret)

"Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2017" (SUSY 2017) er baseret på en stikprøve på 25.000 danskere på 16 år eller derover. Alle inviterede personer fik tilsendt et introduktionsbrev samt et spørgeskema. Desuden var det muligt at besvare et identisk web-spørgeskema. I alt besvarede 14.022 personer (56,1 pct.) spørgeskemaet. Spørgsmål om en række euforiserende stoffer blev stillet til alle svarpersoner. Svarpersonerne blev bedt om at angive, om de nogensinde havde brugt det pågældende stof, og i så fald om det var inden for den seneste måned, det seneste år eller tidligere, og hvor gammel svarpersonen var, da vedkommende prøvede stoffet første gang. Desuden blev svarpersonerne adspurgt om hvor mange dage i løbet af den seneste måned, de havde brugt hash.

"Sundhed og Sygelighed i Danmark 2013", Statens Institut for Folkesundhed (SIF) og Syddansk Universitet (Ekholm et al. 2014)

"Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2013" (SUSY 2013) er baseret på en stikprøve på 25.000 danskere på 16 år eller derover. Alle inviterede personer fik tilsendt et introduktionsbrev samt et spørgeskema. Desuden var det muligt at besvare et identisk web-spørgeskema. I alt besvarede 14.265 personer (57,1 pct.) spørgeskemaet. Spørgsmål om en række euforiserende stoffer blev stillet til alle svarpersoner. Svarpersonerne blev bedt om at angive, om de nogensinde havde brugt det pågældende stof, og i så fald om det var inden for den seneste måned, det seneste år eller tidligere, og hvor gammel svarpersonen var, da vedkommende prøvede stoffet første gang. Desuden blev svarpersonerne adspurgt om hvor mange dage i løbet af den seneste måned, de havde brugt hash.

"Sundhed og Sygelighed i Danmark 2010 – og udviklingen siden 1987", Statens Institut for Folkesundhed (SIF) og Syddansk Universitet (Illemann et al. 2012)

"Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2010" (SUSY 2010) er baseret på en stikprøve på 25.000 danskere på 16 år eller derover. Dataindsamlingen foregik ved postspørgeskemaer og en internetversion. Det trykte spørgeskema blev sendt til alle i stikprøven, og i det medfølgende brev blev der opfordret til at besvare spørgeskemaet på internettet. I besvarede 15.165 personer (60,7 pct.) spørgeskemaet. Spørgsmål om en række euforiserende stoffer blev stillet til alle svarpersoner. Svarpersonerne blev bedt

om at angive, om de nogensinde havde brugt det pågældende stof, og i så fald om det var inden for den seneste måned, det seneste år eller tidligere, og hvor gammel svarpersonen var, da vedkommende havde prøvet stoffet første gang. Desuden blev svarpersonerne adspurgt om hvor mange dage i løbet af den seneste måned, de havde brugt hash.

"Sundhed og Sygelighed i Danmark 2005 – og udviklingen siden 1987", Statens Institut for Folkesundhed (SIF) (Ekholm et al. 2007)

"Sundhed og Sygelighed i Danmark 2005 – og udviklingen siden 1987" (SUSY 2005) er en landsdækkende undersøgelse gennemført fra maj 2005 til marts 2006 blandt et repræsentativt udsnit af befolkningen over 16 år. Undersøgelsen omfattede som i 1994 og 2000 spørgsmål om en lang række sundhedsemner. Der blev ved tilfældig udvælgelse udtrukket stikprøver, der i alt omfattede 21.832 personer. Dataindsamlingen blev gennemført som personlige interviews i svarpersonernes hjem. Supplerende fik interviewpersonerne udleveret et spørgeskema, som de selv skulle udfylde og indsende. Spørgsmål om euforiserende stoffer blev stillet i det selvadministrerede spørgeskema til alle aldersgrupper. Der er opnået interviews med 14.566 personer – en samlet besvarelsesprocent på 66,7 pct. Det selvadministrerede spørgeskema blev besvaret af 51,5 pct. af de udtrukne svarpersoner.

"Sundhed og Sygelighed i Danmark 2000 – og udviklingen siden 1987", Statens Institut for Folkesundhed (SIF) 2000 (Kjøller & Rasmussen 2002)

"Sundhed og Sygelighed i Danmark 2000 – og udviklingen siden 1987" (SUSY 2000) er en landsdækkende undersøgelse gennemført med tre dataindsamlingsrunder i februar, maj og september 2000 blandt et repræsentativt udsnit af befolkningen over 16 år. Undersøgelsen omfattede som i 1994 spørgsmål om en lang række sundhedsemner. Der blev ved tilfældig udvælgelse udtrukket tre stikprøver, der i alt omfattede 22.486 personer. Dataindsamlingen blev gennemført som personlige interviews i svarpersonernes hjem. Supplerende fik interviewpersonerne udleveret et spørgeskema, som de selv skulle udfylde og indsende. Spørgsmål om euforiserende stoffer blev stillet i det selvadministrerede spørgeskema til alle aldersgrupper. Der er opnået interviews med 16.690 personer – en samlet besvarelsesprocent på 74,2 pct. Det selvadministrerede spørgeskema blev besvaret af 63,4 pct. af de udtrukne svarpersoner.

"Sundhed og sygelighed i Danmark 1994 og udviklingen siden 1987", Dansk Institut for Klinisk Epidemiologi 1994 (nu SIF) (Kjøller et al. 1995)

"Sundhed og sygelighed i Danmark 1994 og udviklingen siden 1987" (SUSY 1994) er en landsdækkende undersøgelse gennemført i 1994 blandt et repræsentativt udsnit af befolkningen over 16 år. Undersøgelsen omfattede spørgsmål om en lang række sundhedsemner. Der blev ved tilfældig udvælgelse udtrukket en stikprøve på 6.000 personer fra Det Centrale Personregister (CPR). Spørgsmål om brug af euforiserende stoffer blev stillet til aldersgruppen 16-44 år, i denne aldersgruppe indgår i alt 2.521 personer. Dataindsamlingen blev gennemført som personlige interviews i hjemmet. Der blev opnået en samlet besvarelsesprocent på 78 pct.

"Den Europæiske rusmiddelundersøgelse (ESPAD) 2019. Rusmiddeladfærd blandt skoleelever i 9.klasse i Danmark og udviklingen siden 1995 (Sundhedsstyrelsen 2020)

Den internationale spørgeskemaundersøgelse The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs gennemføres blandt 15-16-årige og blev første gang gennemført i 1995 og derefter hvert fjerde år. I 2019 er undersøgelsen i Danmark således gennemført blandt elever i 9. klasse født i 2003. I Danmark er stikprøven afgrænset til folkeskoler samt friskoler og private grundskoler og for første gang blev data indsamlet elektronisk. I alt deltog 81 ud af nettostikprøvens 388 skoler i undersøgelsen, og dette betyder, at svarprocenten på skoleniveau er 21 %. Den lave

svarprocent afspejler, som også flere af skolerne selv nævnte i forbindelse med deres afslag på deltagelse i undersøgelsen, at skolerne er plaget af travlhed og generelt inviteres til mange forskellige undersøgelser og projekter. Blandt eleverne på de deltagende skoler er svarprocenten dog høj. I alt besvarede ca. 87 % af alle elever indskrevet i de deltagende klasser spørgeskemaet. I alt 2.488 elever besvarede spørgeskemaet – 1.185 drenge og 1.303 piger.

"The 2015 ESPAD report – Alcohol and Other Drug Use Among Students" (Kraus et al. 2016)

I 2015 blev undersøgelsen fra 1995, 1999, 2003, 2007 og 2011 gentaget i et repræsentativt udvalg af 15-16-årige skoleelever i 9. klasser på tilfældigt udvalgte folke- og privatskoler. Dataindsamlingen foregik ved, at interviewpersonerne fik spørgeskemaet udleveret i klasselokalerne. I alt deltog 1.692 9.-klasses elever i Danmark. I de skoleklasser, der indgik i undersøgelsen, deltog praktisk taget alle de elever, der var i skole den pågældende dag. I gennemsnit var der ca. 88 pct. af eleverne, der var i skole på den udvalgte dag. Der var mange skoler (ca. 74 pct.), hvor skolen ikke ønskede at deltage i undersøgelsen. Begrundelsen var ofte, at der i 9. klasse allerede var brugt undervisningstid på at deltage i andre undersøgelser som fx PISA-undersøgelsen, at der generelt var mange henvendelser om undersøgelser, at undersøgelsen ligger på et dårligt tidspunkt – lige inden eksamen, og den nye skolereform.

The 2011 ESPAD report – Alcohol and Other Drug Use Among Students in 36 European Countries" CAN og Pompidou Group (Hibell et al. 2011)

I 2011 blev undersøgelsen fra 1995, 1999, 2003 og 2007 gentaget i et repræsentativt udvalg af 15-16-årige skoleelever i 9. klasser på tilfældigt udvalgte folke-, privat- og efterskoler. Dataindsamlingen foregik ved, at interviewpersonerne fik spørgeskemaet udleveret i klasselokalerne. I alt deltog 2.772 9.-klasses elever i Danmark. I de skoleklasser, der indgik i undersøgelsen, deltog praktisk taget alle de elever, der var i skole den pågældende dag. I gennemsnit er det ca. 90 pct. af eleverne, der er i skole på en tilfældig dag. Der var en del skoler (ca. 50 pct.), hvor skolebestyrelse og skoleinspektører ikke ønskede at skolen deltog i undersøgelsen. Begrundelsen var ofte, at der i 9. klasse allerede var brugt undervisningstid på at deltage i andre undersøgelser som fx PISA-undersøgelsen.

The 2007 ESPAD report – Alcohol and Other Drug Use Among Students in 36 European Countries" CAN og Pompidou Group (Hibell et al. 2007)

I 2007 blev undersøgelsen fra 1995, 1999 og 2003 gentaget i et repræsentativt udvalg af 15-16-årige skoleelever i 9. klasser på tilfældigt udvalgte folke-, privat- og efterskoler. Dataindsamlingen foregik ved, at interviewpersonerne fik spørgeskemaet udleveret i klasselokalerne. I alt deltog 1.087 9.-klasses elever i Danmark. I de skoleklasser, der indgik i undersøgelsen, deltog praktisk taget alle de elever der var i skole den pågældende dag. I gennemsnit er det ca. 90 pct. af eleverne, der er i skole på en tilfældig dag. Der var en del skoler (ca. 50 pct.) hvor skolebestyrelse og skoleinspektører ikke ønskede at skolen deltog i undersøgelsen. Begrundelsen var ofte, at der i 9. klasse allerede var brugt undervisningstid på at deltage i andre undersøgelser som fx PISA-undersøgelsen.

"The 2003 ESPAD report – Alcohol and Other Drug Use Among Students in 30 European Countries" CAN og Pompidou Group (Hibell et al. 2004)

I 2003 blev undersøgelsen fra 1995 og 1999 gentaget blandt et repræsentativt udvalg af 15-16-årige skoleelever i 9. klasser på tilfældigt udvalgte folke-, privat- og efterskoler. Dataindsamlingen foregik ved, at interviewpersonerne fik spørgeskemaet udleveret i klasselokalerne. I alt deltog 2.519 elever i Danmark, hvilket svarede til en svarprocent på ca. 89,2 pct.

"The 1999 ESPAD report – Alcohol and Other Drug Use Among Students in 30

European Countries" CAN og Pompidou Group (Hibell et al. 2000)

I 1999 blev undersøgelsen fra 1995 gentaget blandt et repræsentativt udvalg af 15-16-årige skoleelever i 9. klasser på tilfældigt udvalgte folke-, privat- og efterskoler. Dataindsamlingen foregik ved, at interviewpersonerne fik spørgeskemaet udleveret i klasselokalerne. I alt deltog 1.548 elever i Danmark, hvilket svarede til en svarprocent på ca. 91,7 pct.

"The 1995 ESPAD report – Alcohol and Other Drug Use Among Students in 26 European Countries" CAN og Pompidou Group (Hibell et al. 1997)

En fælleseuropæisk undersøgelse (The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) gennemførtes i 1995 som en skoleundersøgelse om unge og deres forhold til rusmidler. Undersøgelsen blev i Danmark gennemført blandt et repræsentativt udvalg af 15-16-årige i 9. klasser på tilfældigt udvalgte folke-, privat- og efterskoler. Dataindsamlingen foregik ved, at interviewpersonerne fik spørgeskemaet udleveret i klasselokalerne. I alt deltog 2.234 elever i Danmark, hvilket svarer til en svarprocent på ca. 90 pct.

Tabeloversigt

Tabel 1.1.1. Den procentvise andel af de 16-44-årige, der seneste måned, seneste år og nogensinde har brugt hash i pågældende år.

Tabel 1.1.2. Den procentvise andel af kvinder og mænd i de forskellige aldersgrupper, der har brugt hash inden for seneste år.

Tabel 1.1.3. Den procentvise andel af de 16-44-årige, der seneste måned, seneste år og nogensinde har brugt ét eller flere af andre illegale stoffer end hash i pågældende år.

Tabel 1.1.4. Den procentvise andel af de 16-44-årige, der har prøvet ét eller flere af de forskellige illegale stoffer inden for seneste måned, seneste år og nogensinde i 2017 (n=4.905).

Tabel 1.1.5. Den procentvise andel af de 16-34-årige, der seneste måned, seneste år og nogensinde har brugt hash i pågældende år.

Tabel 1.1.6. Den procentvise andel af de 16-34-årige, der seneste måned, seneste år og nogensinde har brugt ét eller flere af andre illegale stoffer end hash i pågældende år.

Tabel 1.1.7. Den procentvise andel af de 16-24-årige, der seneste måned, seneste år og nogensinde har brugt hash i pågældende år.

Tabel 1.1.8. Den procentvise andel af de 16-24-årige, der seneste måned, seneste år og nogensinde har brugt andre illegale stoffer end hash i pågældende år.

Tabel 1.1.9. Den procentvise andel af de 16-34-årige, der har et aktuelt brug af amfetamin, kokain og ecstasy i pågældende år.

Tabel 1.1.10. Den procentvise andel af de 16-24-årige, der har et aktuelt brug af amfetamin, kokain og ecstasy i pågældende år.

Tabel 1.1.11. Den procentvise andel af de 16-24-årige, der har et aktuelt brug af illegale stoffer (prøvet ét eller flere af de forskellige illegale stoffer inden for seneste år).

Tabel 1.1.12. Den procentvise andel af de 16-24-årige, der har prøvet ét eller flere af de forskellige illegale stoffer inden for seneste måned, seneste år og nogensinde i 2017.

Tabel 1.2.1. Den procentvise andel blandt de 15-16-årige, som har erfaringer med illegale rusmidler i årene.

Supplerende tabeller

TABEL 1.1.2. DEN PROCENTVISE ANDEL AF KVINDER OG MÆND I DE FORSKELLIGE ALDERSGRUPPER, DER HAR BRUGT HASH INDEN FOR SENESTE ÅR.

		1994 n=2.521	2000 n=6.887	2005 n=4.484	2008 n=2.229	2010n =5.748	2013 n=5.013	2017 n=4.571
16-19-årige	Mænd	19	29	23	28	23	27	22
	Kvinder	10	20	19	17	15	19	17
20-24-årige	Mænd	14	24	26	23	24	30	28
	Kvinder	9	12	16	19	16	21	15
25-29-årige	Mænd	8	16	17	17	14	20	18
	Kvinder	5	6	5	7	8	8	9
30-34-årige	Mænd	9	10	10	5	10	12	14
	Kvinder	2	3	3	3	4	4	6
35-39-årige	Mænd	6	8	5	9	6	8	8
	Kvinder	2	2	2	0	1	3	2
40-44-årige	Mænd	5	4	4	3	4	4	5
	Kvinder	2	2	2	0	0	1	2
Alle, 16-44 år	Mænd	10	14	11	12	12	16	15
	Kvinder	5	6	6	7	6	9	8
	Alle	7	10	8	9	9	12	11

Kilde: SUSY 1994, SUSY 2000, SUSY 2005, AiD 2008, SUSY 2010, SUSY 2013 og SUSY 2017 (upubl.)

TABEL 1.1.4. DEN PROCENTVISE ANDEL AF DE 16-44-ÅRIGE, DER HAR PRØVET ÉT ELLER FLERE AF DE FORSKELLIGE ILLEGALE STOFFER INDEN FOR SENESTE MÅNED, SENESTE ÅR OG NOGENSINDE I 2017 (N=4.905)

	Seneste måned	Seneste år (seneste måned medregnet)	Nogensinde
Amfetamin	0,5	1,2	9,0
Kokain	1,3	3,0	10,0
Psilocybinsvampe	0,1	0,4	4,3
Ecstasy	0,2	1,0	5,9
LSD	0,1	0,3	2,3
Heroin	0,0	0,1	0,6
Ketamin	0,1	0,4	2,0
GHB	0,0	0,0	1,0
Andre stoffer*	0,2	0,6	2,7
Andet illegalt stof end hash **	1,9	4,0	14,7

Kilde: Upublicerede tal fra SUSY 2017

*Kategorien "Andre stoffer", dækker diverse lægemidler m.m.

** En sammenlagt kategori omhandlende "brugt et andet illegalt stof end hash"

TABEL 1.1.11. DEN PROCENTVISE ANDEL AF DE 16-24-ÅRIGE, DER HAR ET AKTUELT BRUG AF ILLEGALE STOFFER (PRØVET ÉT ELLER FLERE AF DE FORSKELLIGE ILLEGALE STOFFER INDEN FOR SENESTE ÅR).

	2000	2005	2008	2010	2013	2017
Hash	20,1	20,5	21,3	18,9	23,9	19,8
Amfetamin	5,9	4,1	5,4	2,8	1,6	1,6
Kokain	2,8	3,3	5,6	2,9	2,3	4,4
Psilocybinsvampe	2,2	1,0	1,1	0,7	0,8	0,8
Ecstasy	2,3	1,5	2,3	1,1	1,0	1,6
LSD	0,6	0,6	0,2	0,4	0,3	0,7
Heroin	0,2	0,2	0,0	0,3	0,1	0,4
Ketamin**	-	-	-	-	0,5	0,7
GHB**	-	-	-	-	0,1	0,1
Andre stoffer*	1,1	0,7	2,3	1,1	1,5	1,1
Andet illegalt stof end hash	8,0	5,3	8,0	4,3	3,9	6,3

Kilde: Tal fra Sundhedsstyrelsen baseret på SUSY 1994, SUSY 2000, SUSY 2005, AiD 2008, SUSY 2010, SUSY 2013 og SUSY 2017 (upubl.)

*Kategorien "Andre stoffer", dækker over diverse lægemidler m.m.

** For første gang er i 2013 spurgt til ketamin og GHB "alene", sådan som det er gjort med amfetamin, kokain, ecstasy m.v. I tidligere år indgår svar om ketamin og GHB under kategorien "Andre stoffer"

TABEL 1.1.12. DEN PROCENTVISE ANDEL AF DE 16-24-ÅRIGE, DER HAR PRØVET ÉT ELLER FLERE AF DE FORSKELLIGE ILLEGALE STOFFER INDEN FOR SENESTE MÅNED, SENESTE ÅR OG NOGENSINDE I 2017.

	Seneste måned	Seneste år (seneste måned medregnet)	Nogensinde
Amfetamin	0,7	1,6	4,3
Kokain	1,7	4,4	7,1
Psilocybinsvampe	0,1	0,8	2,5
Ecstasy	0,4	1,6	4,1
LSD	0,2	0,7	1,7
Heroin	0,1	0,4	0,8
Ketamin	0,3	0,7	1,6
GHB	0,1	0,1	0,6
Andre stoffer*	0,4	1,1	2,8

Kilde: Upublicerede tal fra Sundhedsstyrelsen baseret på SUSY 2017 (upubl.)

*Kategorien "Andre stoffer", dækker over diverse lægemidler m.m.

Udbredelse af illegale stoffer i befolkningen og blandt de unge

Narkotikasituationen i Danmark - delrapport 1

© Sundhedsstyrelsen, 2020. Publikationen kan frit refereres med tydelig kildeangivelse

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Emneord: Udbredelsen af illegale stoffer; Brug af illegale stoffer; ESPAD; Sundheds- og Sygelighedsundersøgelse; Eksperimenterende brug af illegale stoffer; Udbredelse af cannabis

Sprog: Dansk

Kategori: Faglig rådgivning

Version: 1.0

Versionsdato: 11. august 2020

Udgivet af Sundhedsstyrelsen: 11. august 2020

Sundhedsstyrelsen

Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sundhed for alle ♥ + ●